యుద్ధం

— వరినియా

ఇస్కూల్లంట మజ్జేన్నం బువ్వలు మానీసినపుడుగాంచి - నీను బడి మానీసినాను. అప్పుడికి నాకు అచ్చరాలన్నీ యెలిపోవొచ్చును. కా గుణింతమూ వొచ్చును. సిన్న, సిన్న పేర్లు....సదివీసోడ్ని కూడబలుక్కోని! సాల్దా? సాల్దట. "ఎద్దు నాగున్నావు, నాలుగె క్లాసు తెలి పోవొచ్చినావేటీ రావు....ఎదవకానా" అని మా సెలేను మేస్టురిగోరు తిట్టీవోరు. అతగాని తిట్లు పడనేక - యిస్కూలు మానిద్దమనుండీది. మజ్జేనం బువ్వ నాగీసీది బడికి నన్ను.

సెలేను మేస్టురిగోరు ...వోరంకొక రోజొస్తారు. అసలకి, మా బడికి అయిదు కలాసులికీ అయిదుగురు మేస్టర్లున్నే - అందొకపాలి రారు. రోజు కొకలే వొత్తారు. మమ్మల్ని మంద ఆసెత్తారు. ఒక మేస్టురిగోరు ...పెసిరెంటు గోరికి పేపరు భోగట్టాలు సదివినిపిత్తారు. ఉంకో మేస్టురిగోరు - అల యూనియన్లు పన్లు మీద తిరుగు

కెళ్ళే బండెడు గడ్డిలో చాంగ్‌ను, రెండు కిరోసిన్ సీసాలతో దాచాము...." పూర్తి గాక ముందే చాంగ్ అడ్డుపడ్డాడు.

"మామ, గెరిల్లాల్లో చేరేందుకు నాకు అర్హత వున్నట్లేనా?" అడిగాడు.

నేనేమి అని వుంటానో ఊహించండి. ఇన్ని రోజులుగా అతను చేసిన పనుల వల్ల, చాంగ్ పాత విప్లవ స్థావరంలో నివసించాడని, బాలదండులో బోన ఫైడ్ సభ్యుడని నిర్ధారణ అయింది. విప్లవమనే ఊయల్లో అతడు పరిపూర్ణ యోధునిగా వర్ధిల్లుతాడు. అందుకే ఏ మాత్రం వెనకాడకుండా - "నువ్వు ఇప్పటికే గెరిల్లావు" అని అన్నాను.

అది వాస్తవం. దళ కమాండర్ నా విజ్ఞప్తిని అంగీకరించి చాంగ్‌ను చేర్చుకున్నాడు. అప్పటినుంచి మాలో ఒక సభ్యుడు అదనంగా కలిసాడు. కాదు....ఇద్దరని చెప్పాలి. నన్నూ చాంగే రక్షించాడు.

డిశంబర్ 6, 1955

స్వేచ్ఛానువాదం - స్నేహమాల.

[పెకింగ్ ఫారిన్ లాంగ్వేజస్ ప్రెస్ ప్రచురించిన యాన్ ఆర్డినరీ లేబరర్ కథా సంపుటిలోని ఎ లిటిల్ గెరిల్లా కథకు స్వేచ్ఛానువాదం.]

తారు. మరో మేస్ట్రిగోరు అప్పు యేట కెల్తారు. సెలేను మేస్ట్రిగోరు వొయిద్యానికీ, కుర్రమేస్ట్రి పీర్లేసుకి తిరుగుతారు. రోజు కొకలు మాత్రం కంపల్సరీపుగా యెలిపోవొత్తారు- మా సెలేను మేస్ట్రిగోరొత్తే-నాకు యిసారం! సెలేను మేస్ట్రిగోరు సదువుకంటా పన్లెక్కువ సెప్తారు. 'ఒరే సిమాలుగా - సిగరెట్లు పట్రారా!' అంతారా? సిగరెట్లు తెచ్చిత్తానా? అప్పుడు జోబీ ల్తడిమీ 'అగ్గిపెట్లేదురా. అగ్గిపెట్టి పట్రారా?' అని మళ్ళా పంపుతారు. అలాపింటి పన్లు గాక - అతగాను వొయిద్యం సేత్తండు గదా, వొపులికి యే జబ్బొచ్చినా....సేలేనెక్కించేత్తాడు. అందికతగానికి సెలేను మేస్ట్రి గోరంతాము. ఇస్కూలికొచ్చీముందు - యెపులికో సెలేను తగిలించీసొస్తాడు. 'అదయిపోయిందో, ఉందో సూసి....రారా' అని సిటింకోసాలి తగుల్తాడు. మరి సదువెప్పుడవుతాది? మళ్ళా, యేట్రాదెదవకని తిడతాడు.

"అదిగాబడి మానీసి, సావుకారి గోరి అవులు కాయడం కమిరిపోరా" అని మాయమ్మ అనీది. మా అయ్యలేడు. కాస్టంకాడ అడి బుగ్గి పున్నాది. అడి సావుకర్సు అప్పు - మాయమ్మ పీక మీదున్నాది. నాను ఆవులు కాసీ, మాయమ్మ కూల్నాలీ సేసీ - ఆ సావుకారి అప్పు తీర్సియాలని మాయమ్మ ఆలోసన. నాకూ యిస్కూల్ల పన్లూ, మేస్టర్ల తిట్లు కంటా - ఆవులు కాత్తే బాగున్ను అనిపించీది. సుబ్బరగ మెరకలంట తిరగొచ్చు. సిరతా బిళ్ళా ఆట ఆడొచ్చు. యేటిల గెంతి, యీత కొట్టొచ్చు....అనుందేది.

మజ్జేనం బువ్వ - నాగీసీది బడికి నన్ను. ఇంటిల గెంజిసీలే గదా. మజ్జేనం బువ్వ ఆపీసినారు - అప్పుడు బడి మానీసినాను.

బడొగ్గిగాని, సావుకారి ఆవులు కాపాలాకి అమిరిస్సింది మాయమ్మ నన్ను. ఆవులు కాయిడి మనీసరికి సర్దాపడి పోన్ను గాని - మా సావుకారి పనిమీద పని సెప్పి తినీసీవోడు. ఆవులిప్పక ముందు - నూతినీలు తోడమనీవోడు. అలింట్లోని నుయ్యిల నీరు ...పాతాళంలోకుండీది. తిన్ని సల్లింది - అరిగిపోయింది....నీరు తోడీసరికి! అప్పుడు ఆవులిప్పమనీవోడు. మల్ల సాయింత్రిం అట్నించి రాగానే, సాల్లోని కర్రపేలు వంటపంచకి మొయ్యిమనీవోడు. ఆ తర్వాత ఇంటిలోని బస్తాలు దుకానంకీ, దుకానం కాడవి యింటికీ మొయ్యించీవోడు. ఇటికీ పున్నము నుంచి మళ్ళా ఇటికీ పున్నందాకా - పళ్ళు బిగువున పన్జేసినాను. అడి బాకీ తీరిపోనాది. సావుకారి కాడ పని మానీసినాను.

1406

పెద్దోడ్ని అయిపోనాను గదా .... మా ఊరి బుగతలు కంబరెకం వుంతా వేత్రా అనడిగినారు. నానుండ లేదు. పెద్దోడ్ని అయిపోనాను గదా - అన్ని పన్లూ వొచ్చును. మా యమ్మ మాత్తరం - 'సిన్నగుంటడివే' అంతా దింకా! యింకా సిన్న గుంటడ్నే? నవ్వరెవులేనా? బడిమానిత్తే పెద్దోలిమయిపోయినట్టగే గదా? అందికని, యింటిల వొట్టిని కూకోనుండోడినిగాదు. అకుతీతలకీ, పారపనికీ, దుక్కులుకీ .... అన్ని కూలిపన్లుకీ ఎల్లి - కూలి తెచ్చి మా యమ్మ కిచ్చోడ్ని! అప్పుడికీ మాయమ్మ నేను పెద్దోడి నయినట్టగ - నమ్మిదికాదు. ఇంకా, సిన్న పిల్లలకి సెప్పిన పన్లే, సెప్తాది. 'ఒరే సిమాలా - అలా అత్తని చేట అడిగి పట్రారా, యిల్లీ సీపురు తెమ్మిరా, కొట్టుకెల్లి - ఆ పావలా కిర్సనూని తేరా' .... యిలగ సిన్నపిల్లల పన్లు సెప్తాది. పోన్నే - అనుకుని సీనా పన్లన్నీ సేత్తన్ను. మా సెలేను మేస్టురి గోరు మాత్రం యాదిలో నెపుడేన కనబడితే: యేట్రోరె సిమాలుగా - బడి మానీసరికి గెడకర్ర నాగ పెరిగీసినావనీవోలు! నాకు వొల్లు పొంగిపోయేది!

ఈ మద్దిని మా యమ్మకి ఊష్టతొచ్చి మంచం పట్టింది. అప్పుడు మరన్నీటికీ నీనే అధారువు. అప్పుడన్నది మా యమ్మ - మా పొరిగింటి అత్తతోటి 'మా సిమాలు పెద్దోడ్నాగ సంపాదన సేత్తండు - సరిపోనాది గాని లేపోతే యీ జబ్బుకి నీను మంచం పట్టినందుకు యింటిల దీప్వేనా ఎలగపోన్ను" అని! మా యమ్మకి ఊష్టం రాగాన, సెలేను మేస్టురిగోర్ని పిల్దంకెల్నాను. అతగాను ముందు డబ్బు లడిగి, ఆ తర్వాత జబ్బేటన్నాడు. నాట్రోజులు కూలి - రొండ్రోజులు వొయిద్యంకి సాలిందీ కాదు. ఎలగయితేటి - నిన్నటి కొంచి మా యమ్మ తిరగాడతంది. గాన్నీరస మొదల్లే. నోరూ రుచిపోయి, వచ్చవచ్చ గుందట! కందిపప్పు పులుసొండితే బాగున్ను అన్నాదీ పొద్దు. అందికని, కందిపప్పు కొండంకనీ మా సావుకారి దుకానం కాడకెల్నాను. సాయింత్రిం పొద్దు గుంకిపోనాది. సీకటి సీకటి గుంది.

సావుకారి కొట్టుల కొరివిలాగ నై టెలుగుతంది. దుకానం దినుసుల డొక్కులు మద్దిని - డొంకల్లోని బపురుపిల్లి నాగున్నాడు సావుకారి. అతగాని ముంగల కాటా - పిల్లి మీసం నాగ యేలబడి వున్నాదీ. నన్ను నూసి, అతగానే ముందు పలకరించాడు.

"యేందిరో సిమాలో? యేటి నల్ల పూసవయి పోనావు?" అనడిగాడు. మా సావుకారికి - నా మీద గురెక్కువ! గుంటడినని కూలి తగ్గించొచ్చు - పనెక్కువ సెయ్యించుకోవచ్చు గద - అందుకని. సావుకారి పలకరింపుకి -

1407

"ఈ మద్దిని పొరుగూరు పనికెల్తన్నాను బాప్. తెల్లారగట్ల యెలిపోయి-మళ్ళ రాతిరికే వొత్తన్ను. అందికీ అలికిడి నేదు." అన్నాను.

"అఁహా! యేపాటి కిడతందిరో కూలి? మొత్తానికి గుంటడివయినా, గడుసోడి విరా గడింపు, గడించురా సొమ్ము" అన్నాడు. అది ఎకసెక్కెమో, పొగడతో బోద పడ్డేదు నాకు .... అలగన్నాడు. అప్పుడు -

"మా నాటోలిమేటి గడిత్తాం బాప్. పూట బత్తిం పుల్లవెలుగోలిమి! దాని మీద జబ్బులు! మా యమ్మ కీ మద్దిని ఉఁస్టం. కూల్డబ్బుల్ని ఆ జబ్బు తినీసింది" అన్నాను.

"అర్రర్రే .... ఉఁస్టమా? తగ్గిపోనాదా? డబ్బుల్నేవా? అప్పు కావాలేటి?" అని అడిగాడు. అప్పు యిత్తే - మల్ల నస్సు అమిర్సివొచ్చుగదా! అప్పుడు నేను -

"తగ్గిపోనాది నెండి. నోరు రుసినేదంతే. కందిపప్పు పులుసొండాలని - పప్పో, వుప్పో కొండం కొచ్చాను." అని సెప్పి: రూపాయిచ్చి, అర్ధపావు కంది పప్పు యిమ్మన్నాను. రూపాయి బిళ్ళందుకోకండా - నవ్వుతండు సావుకారి. ఎప్పుడికీ ఆపడు. యేటీ సావుకారికి - పిచ్చే ? తిపారమా? అనుకున్ను ! అప్పుడు -

"రూపాయికి కందిపప్పు పెసాదంకి సాల్దు. అంతొత్తాది. అర్ధపావిచ్చేమనీ నరికి నవ్వొత్తంది." అన్నాడు.

"యేఁవీ? కేజీ యెంత బాప్?" అనడిగాను.

"మొన్నటిదాక కేజీ పదిరా! నిన్నటి కాంచి పదారు!" అన్నాడు.

"అదేటి? మొన్నటికి, నిన్నటికీ అంతోటాకపాలెలగ పెరిగిపోద్ది ?" అంతే -

"నీకు తెల్దునేరా." అనేసి మళ్ళా నవ్వుతండు.

"ఆదర మళ్ళా .... నవ్వుతాడు" అని ఆశ్చర్యపోతంతే -

"అన్నీటికీ పెరిగిపోనాయిరా ధరలు" అన్నాడు నవ్వు ఆపి.

"ఎందుకు బాప్?" అని కారణ మడిగితే -

"యుద్ద మవుతుందిరా .... అందుకూ." అన్నాడు.

"యుద్దమా? ఎవులెవులికి బాప్?" అన్నీను అడిగితే -

"నీకు తెల్దురా ...." అని మళ్ళా నవ్వబోనాడు. నాకు మా సెడ్డ కోపమెలిపోవొచ్చి —

"ఈపాలి నవ్వినావంతే - మనిద్దరికి యుద్దమయిపోద్ది" అన్నాను. అప్పుడు సావుకారీ —

"కప్ప యేటి తింతాదిరా?" అనడిగాడు.

1408

"యేటి తింతాదీ, పురుగులా .... సిన్న సిన్న పరిగిలా" అన్నాను.

"ఔనా?" అని మళ్ళా నా సేత ఔననిపించీ -

"అయితే, మరి పామో ?" అనడిగేడు.

"కప్పల్నీ, సేపలా జెల్లల్నీ తింతా" దన్నాను. అప్పుడు సావుకారీ -

"కప్పకీ, పాముకీ యుద్ధమవుతందిరా" అన్నాడు. అనీ -

"కప్ప కడుపులోని పురుగుని కక్కమంతాది పాము. నువ్వెవుడివి నా కడగ డంకి - ఆ పురుగు నా కడుపుల కలిసి పోనాదంతాదీ కప్ప! అయితే కాస్కో.... అని పామూ యుద్ధమాడతన్నాయిరా. అదీ కత" అన్నాడు.

"కతరేటి... అసల్సంగతి సెబ్దూ" అనంతే -

"అమెరికావోడికున్నూ, యిరాకోడికున్నూ మద్దినిరా" అన్నాడు.

"అయితే! అలకాలకి యుద్ధమయితే మనకేమి ? మంగ్రలాముడికీ, బారికి సోముడికీ తగువయితే - సాకలి తిప్పడికీ నొప్పేలొత్తాదీ ?" అన్నాను.

"అందుకే నీకు తెల్దురా అన్నాను." అని సావుకారి 'నీకు తెల్దురా' అని అన్డం తప్పుగాదని తేల్సినాడు. తేల్సిసి -

"ఆ యుద్ధంతోటి పెపంచకమంతా పీటముడి పడిపోనాదిరా! సరుకులు కదలడంకి.... సముదుసుక్క దొరక్కంటంది. అక్కడ బాంబులు పేల్తన్నాయి. యిక్కడ దరలు పేల్తన్నాయి. నీనేటి జేసేదీ ?" అన్నాడు.

"ఔను బావ్ ? ఆ దేశాల కాంచి తేవాల్సిన సరుకంతే రాదూ, కరువయి పోందని.... ధర పెంచీవొచ్చుగానీ; యిక్కడి వుప్పూ, పప్పుకీ పెంచేత్తారా ?" అనడిగితే, ఆ సావుకారి మా నిబ్బరంగా —

"మరందుకే అన్నాను నీకు తెల్దురా అని...." అన్నాడు.

"నిజమే. నాకేగాదు, నానాటోలికెవులికీ తెల్దు. తెలిత్తే నీలాటోలు నవ్వ గ్రలేటి ?" అన్నాను కోపమొచ్చి. మరన్నా ? అప్పుడు, సావుకారి - "ఒరే ! ఒక దానికి రేటు పెరిగితే, మరన్నిటికీ పెరగతాయి. యింజిను తిరిగితే సిన్న సిన్న సెక్రాలా తిరగవేటి ? అదిగాక — మీమేటి సరదాకి పెంచీసినామేటి ? సరుకులు దెచ్చీ లారీనోలు - ఆయిలు రేటు పెరిగిందని అద్దిలు పెంచినారు. అదిగాక, కొన్ని సరుకులికి కంపినీవోలు రేట్లు పెంచీసినారు. అయినా, సిల్లర, మల్లర అమ్ముతాం గదా - పర్లేదని పెంచలేదింకా ధరలు! ఇంతలోకి - అడివిపందులు సెనగసేని మడిని దువ్వీసినట్టిగ - ఫుడ్ ఆరయ్యి వొకపక్క, యిజిలెన్సోలు యింకోపక్క, మరోడు మరోపక్క.... నా దుకానాన్ని దువ్వీసి కేసుల్రాస్సినారు. మరా కష్టాలెక్క డ్నించెట్టాల ?" అని తిరగ పెళ్ళేసినాడు. నీనేటి సెప్తాను.

''అయితె బాప్ - ఆ యుద్ధమాగిపోతె పోని అప్పుడేనా తగ్గుతాయా దరలు'' అని అడిగాను. అందుకా సావుకారి 'నీకు తెల్దునేరా' అన్లేదుగానీ, అలగ నవ్వినాడు. నవ్వి, నవ్వీ -

''పెరిగినోడు.... తరిగిపోగల్డేటిరా? నువ్వు మల్ల సంటోడివై పాలు తాగ్గల వేటి?'' అనడిగీ మళ్ళా —

''అయినా, నీ కనుమానమొద్దు. ఆ యుద్ధమింత బేగి అగదు. అదీగాక, యింకా ముదిరితే - పెపంచ యుద్ధమయిపోద్దాట గూడా'' అన్నాడు సరదాగా.

''అయితపుడేటవుతాదీ?'' అని నాను అడిగాను. అనుమానమొచ్చి.

''యేటవుతాదీ. పెపంచంలోకి పెద్ద, పెద్ద మిల్లులా, పెద్దోలి భవంతులా, సంపదలా - బాంబులు పడి బుగ్గయిపోతాయి'' అన్నాడు.

''అలగయితే - మన దేశంలోని పెద్ద, పెద్దోలి మిల్లులు మీదా, యిళ్ళ మీదా, సంపదల మీదా బాంబులు పడతాయన్నమాట'' అనుకున్నాను లోపుని! అనుకునీ -

''అయితే - రూపాయికెంత ,పప్పొస్తే అంతిచ్చీ సావుకారీ బేగి'' అని తొందరజేసాను. రూపాయికి పప్పు కొలిస్సి, పొట్లం సుట్టి, సేతిలెడుతూ -

''కాదేట్రా తొందరా?'' అనడిగాడు.

''బేగెల్లి, యీ పప్పు నానేస్సి, దేముడికి పెసాదమెడతాను - దేముడా! మా దేశం మిల్లులు మీదా, సంపదల మీదా బాంబులు పడించీవా అనీ? మా నోటి కందని సంపదలుంతే యేమి, బుగ్గయితే మాకేమి?'' అనీసరికి - మా సావుకారి మొకంల నవ్వు మాసిపోనాది. కాటా ఒక పక్క కొరిగిపోనాది!

"ఒరె వెధవకానా - అవేం ఆలోసన్లురా. ఇంటిలో ఎలుకలున్నాయని, ఇంటిని కాల్సుకుంటామా? సంపదల మీద బాంబులు పడి బుగ్గయిపోడం కాదు - ఆ సంపదలు నీలాంటోలికి సెందటంకి ప్రార్థించురా'' అన్నాడు - ఎప్పుడెలి పోవొచ్చి మా మాటలిన్నాడో సెలేను మేస్టురిగోరు!

''నేను గతుక్కుమన్నాను. మేస్టురిగోరు సెప్పిన ముక్క బోదపర్చుకోని, యింటికాసి అడుగు లేసాను సెలేను. మేస్టురిగోరికి.

''వొత్తాను, మేస్టురిగోరో....!" అన్సెప్పి.

— × —

('9-2-91' "కథ పాఠకునికి దూరమవుతోందా?" శీర్షకన 'శ్రీకాకుళ సాహితీ వేదిక' నిర్వహించిన చర్చ సందర్భంగా చదివిన కథ.) 1410

రచన : 7-2-91